

Nr 365.

Av herr **von Friesen m. fl.**, om *skattebefrielse för vissa litterära stipendiestiftelser.*

Genom de nuvarande skattelagarna är stiftelser, som utdelar litterära stipendier, ålagda skattskyldighet i motsats till bl. a. sådana stiftelser som främjar vetenskaplig verksamhet. Undantag har dock gjorts för Nobelstiftelsen samt »akademier», vilka åtnjuter skattefrihet utom för vissa angivna inkomster (kommunalskattelagen § 53 mom. 1 punkt D och E samt lag om statlig inkomstskatt 7 § mom. 1 punkt E och F). Denna skattskyldighet, som infördes efter beslut av riksdagen år 1942, har under de gångna åren lett till att svenska författare gått förlustiga mycket stora belopp. Försök har gjorts att återställa skattefrihet även för litterära stipendiestiftelser.

Sålunda motionerade herr Holmbäck år 1943 (I: 166) om att även litterära stipendiestiftelser skulle fritas från skattskyldighet. Bevillningsutskottet diskuterade i sitt betänkande (nr 10) de olika aspekter, som kunde läggas på frågan. Det hette där bl. a.: »Utskottet vill emellertid icke förneka att främjandet av åtminstone vissa slag av litterär verksamhet skulle kunna motivera samma skatteförmåner som främjande av vetenskaplig forskning. Att på sätt i motionen föreslagits främjande av litterär verksamhet skulle föranleda skattefrihet torde dock få anses uteslutet. Litterär verksamhet bedrivs ju i många former, från högt kvalificerat författarskap till tämligen mindervärdigt sådant.» Utskottet hävdade vidare: »Att i en författningstext genom allmänt hållna föreskrifter göra åtskillnad mellan mer eller mindre välkvalificerad litterär verksamhet måste dock anses synnerligen vanskligt».

Utskottets andra invändning var av teknisk natur och innebar att om man inte ville specificera hur kvaliteten på de belönade bidragen skulle fastställas, måste man i lagtexten ange de stiftelser, som beviljas skattefrihet. Detta fann utskottet ogörligt, eftersom det inte kunde anses riktigt att i lagtext framhålla vissa skattebetalare som särskilt gynnade och eftersom tillkomsten av nya sådana, som berättigas till liknande förmåner, skulle göra det nödvändigt att ånyo ändra lagtexten.

Vad angår utskottets uttalande om en uppräknings i lagtexten av institutioner, som skall erhålla lättnader eller befrielse från skatt, kan det påpekas att sådan uppräknings redan nu förekommer. Förutom den redan nämnda Nobelstiftelsen finns i lagtexten införda t. ex. Svenska penninglotteriet, Jernkontoret och AB Tipstjänst.

Utskottets farhåga att risk kunde föreligga att en stipendieform komme att bildas med avsikt att belöna mindre kvalificerad litterär verksamhet torde vara betydligt överdriven. I Sverige har aldrig någon sådan fond existerat och existerar inte för närvarande och kan väl knappast heller tänkas uppstå. Frånsett det orimliga i att avsätta medel för ett sådant ändamål skulle den på dessa punkter ytterst vakna offentliga kritiken genast påtala förhållandet.

Vad angår beskattningsreglernas praktiska verkningar kan nämnas att de svårt beskurit möjligheterna att dela ut stipendier för de tre stiftelser, som närmast beröres: Samfundet De nio, Albert Bonniers stipendiefond för svenska författare, Stipendiefonden Albert Bonniers 100-årsminne samt Tidens författarstipendier. Samfundet De nio tvingades vid flera tillfällen att inställa den årliga utdelningen av sitt stora pris, ett av de mest betydande stipendier, som kan tilldelas en enskild författare. En provisorisk lösning har sedan 1947 använts, i det staten genom anslag till samfundet återbetalar en del av den erlagda skatten eller 10 000 kronor årligen. Vad de två övriga fonderna angår har dessa under åren 1942—1952 erlagt omkring 146 000 kronor i skatt. Dessa medel skulle under andra omständigheter helt varit avsedda att utdelas som stipendier.

Bokutredningen har visat en ganska nedslående bild av svenska författares ekonomiska förhållanden. Inte minst mot bakgrunden härav ter det sig olyckligt att så pass betydande summor, som det här är fråga om, icke kan utdelas till författarna. Statens anslag till författarunderstöd har icke blivit av sådan storleksordning, att det skulle kunna onödiggöra stipendiefondernas ekonomiska insatser. Bokutredningen uttalade i sitt betänkande, att den ville starkt understryka, att de stiftelser och fonder, som gynnar litteraturen, härvidlag bör jämföras med de stiftelser, som främjar vetenskaplig forskning, och sålunda framdeles hänföras till skatteprivilegierade inrättningar i kommunalskattelagens och statens skattelags mening.

Med stöd av det anförda hemställes,

att riksdagen måtte besluta sådana ändringar i tillämpliga skattelagar, att de litterära stipendiestiftelserna Samfundet De nio, Albert Bonniers stipendiefond för svenska författare, Stipendiefonden Albert Bonniers 100-årsminne samt Tidens författarstipendier befrias från skyldighet att erlägga skatt.

Stockholm den 27 januari 1953.

Bertil von Friesen.

Gunnar Ericsson
i Näs.

Elis Håstad.

Rolf Edberg.